

ХАЛҚ СҮЗИ

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
авлат

1991 йил 1 январдан чиңа бошлаган

<http://xs.uz>

E-mail: Info@xs.uz

2014 йил 22 февраль, № 38 (5968)

Шанба

ФАРЗАНДЛАРИ СОГЛОМ МАМЛАКАТНИНГ КЕЛАЖАГИ БУЮКДИР

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ташаббуси билан 2014 йилнинг мамлакатимизда "Соғлом бола йили" деб эълон килиниши жамоатчилигимиз томонидан кенг кўллаб-куваттанди.

Жорий йилнинг 19 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Соғлом бола йили" давлат дастури тўғрисида"ги карори қабул килинди. Шуни ишонч билан айтиши мумкинки, бу мустакиллигимизнинг илк кунларидан жисмонан соғлом ва маънан етук баркамол авлодни тарбиялаш устувор вазифа этиб белгиланган ижтимоий йўналтирилган давлат сиёсатининг мантикий давоми бўлди. Она ва бола, ёшлар, Баркамол авлод, Оила ва бошга номлар билан аталган йилларда амалга оширилган ишлар халқимизнинг эзгу орзуси бўлган соғлом бола тарбиялашдек олижоноб мақсадга ҳамоҳангидир. Хеч шубҳасиз, ҳар биримиз фарзандларимизни соғлом ва ҳар томонлама баркамол килип тарбиялаш, уларнинг бахт-саодати, ёргу келажагини кўришини ният қиласиз.

Ўтган даврда кенг миқёсли ва теран мазмунли улкан ишлар, мамлакатимиз ва жамиятимиз тараққиётини учун гоят мухим аҳамият касб этувчи вазифаларни бажаришга йўналтирилган катор умуммиллий дастурлар, биринчи навбатда, "Соғлом она — соғлом бола" дастури амалга оширилди. Фарзандларимиз ва халқимиз баҳти учун, келажагимиз учун қилинаётган бу эзгу ишлар изчилик билан давом этиб, тобора кенгайб оబоротни, юқсан самаралар берадиган куонарлидир.

Соғликини сақлаш тизимини тудбон ислоҳот этиш доирасида юкори самарадорлиги бутун дунёда эътироф этилган она ва бола соғлигини муҳофаза килишининг миллӣ модели шакллантирилди. Ихтиослаштирилган тиббий марказлари, соғликини сақлаш тизимининг бирлами бўғинлари, шу жумладан, қишлоқ врачлик пунктлари, оиласавий поликлиника-

тарбиялашдек яхшилаштирилди. Табииятни таъминлаштирилган тиббий марказлари, шу жумладан, қишлоқ врачлик пунктлари, оиласавий поликлиника-

тарнинг кенг тармоғи яратилгани натижасида аҳоли, аввалинбор, қишлоқ жойлардаги оналар ва болаларнинг малакали тиббий хизматдан фойдаланиш имкониятлари кенгайди.

Сўнгиг ўн йилда даволаш-профилактика муассасаларини модернизация килиш ва энг замонавий ускуналар билан жиҳозлаш учун 750 миллион АҚШ долларидан зиёд маблаг йўналтирилди. Мустақиллик йилларида оналар ўтими 3,1 баробар, гўдаклар ўтими 3,2 баробар камайди. "Она ва бола скрининг" дастури амалга оширилиши натижасида тугма нусконли болалар туғилиши 2000 йилдан бўён 1,8 марта камайди. Буғунги кунда мамлакатимиз болаларнинг 92 фоизи риҷовланиш кўрсаткичлари бўйича Жаҳон соғликини сақлаш ташкилоти стандартларига тўла мос келади. "Save the children" ҳалқаро ташкилоти рейтингига кўра, Ўзбекистон дунёдаги болалар саломатлиги тўғрисида энг кўп гамхўрлик кўрсатдиган ўнта мамлакат ташкилоти келади.

Мамлакатимизда маънавият ва маърифатни юксалтиришга, болаларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялашга катта эътибор қартилди. Шу билан бир қаторда, ҳаётнинг ўзи олдимишга соғлом авлодни тарбиялашдек мухим соҳада янги вазифаларни кўймодида. Масалан, профилактика ишлари даражаси ва тиббий хизматлар сифатини, айниқса, қишлоқ жойларда янада ошириш билан боғлиқ масалалар хамон долзарб бўйиб туриди. Никоҳдан ўтвучиларни тиббий кўрикдан ўтқазиш сифатини ташкилоти стандартларига каратилди.

Дастур етти бўлим ва 125 банддан иборат бўйиб, унда болалар туғилиши, оиласа соғлом мухитни, унинг ижтисодий ва маънавий-ахлоқий асосларини мустаҳкамлаш, ижтимоий соҳа риҷовига ажратилтигандан маблағлар самарадорлигини ошириш билан боғлиқ барча масалалар асоси этган.

Биринчи навбатда, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш учун қуай ташкилий-хуқуқий шароитлар яратишга каратилган қонунчилик ва меъёрий-хуқуқий базани янада ташкилоти стандартларига каратилди. Айни пайтда соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болаларнинг соғлигини таъминлашдек улкан масъулиятни юкланди.

Соғликини сақлаш тизимига болалар

ФАРЗАНДЛАРИ СОГЛОМ МАМЛАКАТНИНГ КЕЛАЖАГИ БУЮКДИР

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Маишӣ техника ишлаб чиқариш ва уни ҳарид килиш учун истеъмол кредитлари ажратиши кенгайтириш хисобига хотин-қизларининг маишӣ шароитларини яхшилаш ва рӯзгор юмушларини енгилаштиришга катта аҳамият берилмоқда. 194 тумандаги олис кишлопкорда гўзалик салони, тикувчилик, таъминалаш устахоналари ва бошқа хизмат кўрсатиш корхоналаридан иборат намунивий маишӣ хизмат мажмуалари очилади.

Кишлоқ оиласларини замонавий уй-жой билан таъминланаш, уларнинг турмуш дарожаси ва сифатини юксалтириш борасидаги ишлар янги босқичга кўтарилади. 2014 йилда намунивий лохӣхалар асосида 11 мингта якка тартибдаги уйлар курилади. Икки мингта ёш оиласа уй-жой куриш ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган узоқ муддат фойдаланиладиган товарлар ҳарид қилиш учун фоизсиз сусдалар берилади. Туманлар марказлари ва кишлопкорда сув таъминоти ва канализация тизимларини яхшилашга доир катор янги лоҳӣхалар амала оширилади.

Жорий йилда соғлом фарзандлар туғилиши ва уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш учун шарт-шароитларни янада яхшилашга қартилиган чора-тадбирлар амалга оширилади. МДҲ мамлакатларида ўшаши бўлмаган замонавий кўп тармоқи болалар марказини (IV даражали) куриш ва уни юкори технологияни замонавий уй-жой билан таъминланаш, уларнинг турмуш дарожаси ва сифатини юксалтириш борасидаги ишлар янги босқичга кўтарилади. Икки мингта якка тартибдаги уйлар курилади. Икки мингта ёш оиласа уй-жой куриш ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган узоқ муддат фойдаланиладиган товарлар ҳарид қилиш учун фоизсиз сусдалар берилади. Туманлар марказлари ва кишлопкорда сув таъминоти ва канализация тизимларини яхшилашга доир катор янги лоҳӣхалар амала оширилади.

Гик тибиёт ускуналари билан жиҳозлаш кўзда тутилган. Республика ихтиослашган педиатрия имлий-амалий марказининг катор бўлинмалари, ТошПТИ клиникалари, 13 вилоят кўп тармоқи болалар тиббий марказлари, 62 туман тибиёт бирлашмалари ва башка тиббий ва тиббий-ижтимоий муассасалар курилади. Уларнинг барчаси замонавий диагностика ва давлат ускуналари билан жиҳозланади, бу болаларга жаҳон стандартлари дараҷасида ихтиослаштирилган юкори технологияни тиббий ёрдам кўрсантиш имконини беради.

Ахолининг санитария-эпидемиологик барқарорлигини таъминлашнинг энг самарали воситаларидан бирни юқумли касалклар профилактикаси-дир. Шу мақсадда турли инфекцияларга карши янги вакциналарнинг босқичмабосқич жорий килинишини хисобга олиб, болаларни эмлаш дастурини такомилаштириши зарур. Миллий эмлаш тақвими асосида контингентнинг камидаги 97 фоизини қамраб олган профилактик вакцинация килиш кўла-ми кенгайтирилади.

Йил давомидаги мактабгача таълим муассасалари тарбияланувчилари ва ўқувчиларнинг 6,6 миллионга янни куруллаштирилган тиббий кўрикдан ўтказилади, таркибидаги йод мoddатларни бўлган дори-дармонлар воситасида соғломлаштирилади. Кишлопкорда яхшидиган оналарнинг репродуктив саломатлигини

мустаҳкамлаш мақсадида 400 минг нафар ҳомиладор аёл маҳсус поливитаминлар билан белуп таъминланади.

“Соғлом бола йили” давлат дастурда мактабгача таълим муассасаларининг моддий-техник базасини босқичмабосқич мустаҳкамлаш, шу жумладан, уларни тубдан таъмилашни шароитлаштиришга яхшидиган аниқ вазифалар белгиланган. Болаларни мактабга тайёрлаш бўйича мутлака янги дастурларнинг ишлаб чиқилиши ва жорий этилиши, ўзбекистондан барча ахборот-кутубхона тармоги ташкил этилиши, 2020 йилгача ушбу тармоқка уланиши мўлжалланган.

Мамлакатимизда ота-она меҳридан маҳрум ва имконияти чекланган болаларга алоҳида фамхўрлик кўрсатиб келинмоқда. 2015 – 2017 йилларда Мехрибонлик уйлари, ихтиослаштирилган мактаб-интернатлар ва мактабгача тарбия муассасаларининг моддий-техник базасини босқичмабосқич мустаҳкамлаш, ривожланган давлатларнинг илгор таҳрибасини хисобга олган ҳолда, ўқув-тарбия жарайенини тубдан такомилаштириш чоралари курилади.

Бошлангич синфларда ўқитиш сифатини янада кўтариш чоралари белгиланган. Жумладан, 1 – 4 синф ўқувчилари учун ўқув дастурлари ва дарсларнинг қайта кўриб чиқилиши, шунингдек, ўқитувчилар учун тегишли услубий кўлланмалари ишлаб чиқилиши назарда тутилган.

2014/2015 ўқув йилидаги 2,6 миллион ўқувчи 575 номдаги 25 миллион нусха дарсларни ва ўқув-услубий кўлланмалари билан таъминланади. “Миллий умумтаълим электрон кутубхона” лойиҳасининг

ТАДБИР

Юксак билимли, замонавий фикрлайдиган, интеллектуал салоҳиятли ёшларни ҳар томонлама қўйлаб-куватлаш, улар қалбида она-Ватанга муҳаббат, истиқолол ғояларига садоқат, миллий қадриятларимизга хурмат туйгуларни шакллантириш, навқирон авлодни соғлом ҳарома тарбияни ўтказиш давлатимиз сиёсатининг устувор ўйналишларидан бирни этиб белгиланган.

ИЖТИМОЙ ШЕРИКЛИК САМАРАСИ

Президентимизнинг 2014 йил 6 февралда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қартилиган ўтказилади, таркибидаги тегишли комиссиялар ишини янада яхшилаш, “Маҳалла пособни” жамоатчилик тузилмаси хамда диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларнинг жойларда ижтимоий-маънавий мухитни соғломлаштиришдаги ролини ошириш, ўзини ўзи бошқарши органлари фаолиятини мувоффиклаштириш бўйича худудий кенгашларнинг ишини самаралар ўтлаға кўйиш масалаларига алоҳидаги ётвилини тақдирлайди.

Шунингдек, семинар катнашчилари кам таъминланган ахоли катламини, ёш оиласларни бундан бўён ҳам манзилли қўйлаб-куватлаш, хусусий тадбиркорлик ва оливий бизнесни ривожлантириш, давлат бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини, оила, маҳалла ва таълим муассасалари хамкорлигини янада кучайтириш ҳакида ўзаро фикр алмашдилар, бу борада бажарлиши лозим бўлган вазифалар, айниска, Соғлом бола йили муносабати билан амалга ошириладиган кенг кўлумли чора-тадбирларни рўёба чиқарши хусусида тақлиф-мулоҳазалар билдирилди.

Тадбирда ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари ва Конуңчилик палатасининг депутатлари, Корал-қалпоғистон Республикаси Вазирлар Конгсли, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари хузуридаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарши органлари ходимларининг малакасини ошириш бўйича ўқув курслари директорлари, хукукни муҳофаза күлчуби, таълим, соғлини саклаш органлари вакиллари, Тошкент шаҳари ва Тошкент вилояти фуқаролар йигинларининг раислари, шунингдек, “Маҳалла” хайрия жамоат фонди, фуқаролик жамоати институтлари хамда оммавий ахборот востилашларининг үзайёқ бўнинг вакиллари катнашди.

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 10 октябрдаги “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарши органлари ходимларининг малакасини ошириш бўйича ўқув курсларини ташкил этиш тўғрисида” ги ҳарори эса маҳалла раислари ва фаоларининг хукукий, ижтимоий-иктисодий билимлар, касбий маҳоратини янада оширища бекеъс аҳамиятга эга.

Шунингдек, хукуматимизнинг тегишли каорорлари асосида фуқаролар йигинларидаги “Маҳалла пособни” жамоатчилик тузилмалари фаолиятининг йўлга кўйилгани, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарши органлари фаолиятини мувоффиклаштириш бўйича худудий кенгашлар тузилгани, маҳалла фаолиятига оид 15 га якни Низомининг тасдиқлангани мазкур институт ривожидаги мухим қадимлардан бўлди.

Айниска, Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамоатини ривожлантириш концепцияси асосида “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарши органлари тўғрисида” ги ҳамда “Фуқаролар йигинларини раиси (оқсоқоли) ва унинг маслаҳатчилари сайлови тўғрисида” ги қонунларнинг янги таҳрирда қабул қилингани маҳалла фаолиятини модернизациялаш ва демократлаштиришнинг янги босқичини бошлаб берди. Мазкур қонунлар тақомиллаштиришининг аҳамияти ўтган йилнинг ноҳиб – дебабр ойла-рида бўлиб ўтган фуқаролар йигинларидаги раислари ва уларнинг маслаҳатчилари сайлови жаҳаёнда ҳам яна бир карра намоён бўлди. Ошкоралик, мубобилик ва тенг сайлови хукуки таъмийларни асосида ўтказилган сайловларда 9756 нафар фуқаролар йигини раиси ва уларнинг 99618 нафар маслаҳатчилари сайлангани, фуқароларнинг жамоатидаги барча ишларга даҳдорлигини чукур тушунган ҳолда фаоллик кўрсатганинг ўзайёқ бўнинг вакиллари катнашди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Матбуот хизмати.

мустаҳкамлаш мақсадида 400 минг нафар ҳомиладор аёл маҳсус поливитаминлар билан белуп таъминланади.

“Соғлом бола йили” давлат дастурда мактабгача таълим муассасаларининг моддий-техник базасини босқичмабосқич мустаҳкамлаш, шу жумладан, уларни тубдан таъмилашни шароитлаштиришга яхшидиган аниқ вазифалар белгиланган. Болаларни мактабга тайёрлаш бўйича мутлака янги дастурларнинг ишлаб чиқилиши ва жорий этилиши, ўзбекистондан барча ахборот-кутубхона тармоги ташкил этилиши, 2020 йилгача ушбу тармоқка уланиши мўлжалланган.

Мамлакатимизда ота-она меҳридан маҳрум ва имконияти чекланган болаларга алоҳида фамхўрлик кўрсатиб келинмоқда. Шу мақсадда мактаблардаги чет тиллари хоналарини замонавий ахборот-коммуникация ва техника воситалари билан жиҳозлаш кўзда тутилган.

Бошлангич синф ўқувчиларни чекланган ахлоқий тадбирларни таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 миллион нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 مليون нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 مليون нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 مليون нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 مليون нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъминланган оиласлар фарзандларига 516,9 минг тўпламдаги ёкиши кийм ва 3,1 مليون нусхада дарслар, ўқув куроллари белуп берилади. Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари ва кам таъминланган оиласлар фарзандларини халқимизнинг бўйича таъмилашни замонавий ахборот-тадбирларни ўтказиш режалаштирилган. Давлат бюджети маблаглари хисобидан кам таъ

Кўнгил хиёбони

Алишер Навоий шеъриятида тушуниши осон бўлган байт ва фазаллар талайгина. Бундай фазалларни шархлашда, одатда, шеърнинг бадиий-естетик жиҳатига кўпроқ эътибор берилади.

Фурсат ғаниматдир

Уй бино айлаб ажабтур элни меҳмон айламак,
Улки бу уй ичра беш кун меҳмоне беш эмас.

Жумладан, юқорида келтирилган байтда “беш кун” ва “беш эмас” ибораларида сўз ўйини — тажнис санъати кўлланилган боис алоҳидаги дикат талаб килиди. Бунда широр “беш сўзининг туркӣ” ва форсий маъноси (беш сўзи туркӣ-да санок соч, форсийда кўп, ортиқ, зиёд, маъноларини англатиди) кўллаб, тасаввурни маъно-моҳияни сари харакатлариди ва қалба кечинмалар тўлкини жунбурга келтиради. Бунинг натижаси ўлароқ “беш кун” ибораси тарапроқ мулоҳаза юришига, тафаккур килишга чорлади. Чунки ҳам орасида беш кун ибораси тортур түрт кун таъбири

Навоийни англаш

хам киска давр, бебақо дунё маъносида тенг ишлатилади, лекин Навоий шеъриятида тўрт кун дунёнинг бебақолигини анлатувчи тавсифида бирор марта кўлланилмаган, айнан “беш кунлик” дунёга эса алоҳидаги ишора бор. Чунки оқил, покдомон, жамият ва раиятга фойдаси тегиб турган хотин учун “беш кун” жуда оз. Бунда шоини надомати ҳам акс этади. Ахир яхшилар ила олам гўзлар. Яратган шундай кишиларга узоқ умр берса эди. “Беш кун” — аммоқи, лоқайди, нағси аммороға енгилган, факат ўз тинчини деб яшаган инсонлар учун нихоятда бе-поёнлик касб этади. Сабаби, улар ўз маънисида торлиги туфайи, алалоқубат зерикадилар, ҳаловатлари ни йўқотадилар. “Беш кун” шундай бир юқни елкаларага соладики, унинг ноаён азобидан еру кўкка сифаймидилар. Воеан улар ўтган вақт оралиғида најот ва тасаллига пойде-вор куввати хоссаларни бужудлари мавжуд этолмаганлар, байни катта кол тана бору ичи бўш. Айтиш жоизи, тасвир ва баённинг зоҳирни гўзалигинни кузлаб, маъно юқидан озод сўзларнинг охандорлигига қараб шеърда жойлаштириш Навоийдек тасаввuri дикат шоир учун мутлақо ёт ходиса. Шунинг учун мумтоз шеъриятимизда

**Олимжон ДАВЛАТОВ,
филология фанлори
номзоди.**

Алломалар дейдики...

Бирор сендан узурни сўраса, узурни қабул эт. Ўч олишдан кўра узурни қабул килишда лаззат кўп!

Мухаммад ҲУСАЙН

Гуноҳкор кишининг гуноҳидан кеч, адовор илдизин кес ва қўпориб таша.

Аҳмад ЮГНАКИЙ

Ҳаддан ортиқ газаб ваҳшийлик келтиради ва бевақт қўлинган лутф ҳам обруни кетказади.

КОШИФИЙ

Халқимиз “олтин ёмби” деб атайдиган ковоқдан турли таомлар, жумладан, ковоқ сомса, қовоқ шўрва ва яхналар тайёрланишини яхши билласиз. Унинг сутда кайнатилгани, айниқса, лаззатли бўлади.

Қароқнинг келиб чиқиши жойи Бразилия бўлиб, у ердан Хиндишонга келтирилган ва кейинчалик дунёнинг кўпигина мамлакатларига тарқалган. Археологик текширишларга кўра, қовоқ милоддан аввалин биринчи минг йилликдан бошлаб экиб келинади. Ўзбекистонда ковоқнинг 50 га

Халқимизнинг улуғ фарзанди, жаҳон илм-фани ривожига бекъёс хисса кўшган беназир аллома ва давлат арбоби Мирзо Улугбек номи билан боғлиқ Самарқандаги музей Президентимизнинг ташаббусига кўра, тубдан янги курилган бинода фаoliyat бошлиди.

1908 йилда олимлар Бобур Мирзонинг “Бобурнома” ва Абу Тохир Ҳожанинг “Самария” номли тарихий асарларида маълумотларга асосланни, расадхонанинг жойини аниқлашга муваффак бўлди. 1908-1909 йилларда қазиши ишлари олиб борилди, бу эса бутун дунё олимларининг диккат-эътиборини ўзига жалб этди. Қояни ўйиб олинган чукурлиқда мармардан ясалган иккита параллел ёй, меридиан радиуси 40,2 метрда тент бўлган жуда катта курилманинг бир бўлгаги топилиди.

Бобур Мирzonинг ёзишича, расадхона ун ошиёни билан бўлиб, тўғарак шаклида бўлган, бинонинг деворлари сирли кошинлар билан копланган. Абдураззок Самарқандий

бу нодир обиданинг ички кисмини шундай тасвирлайди: “Бинонинг ички кисми жаҳонда тенги йўқ, ранг-баранг нақшлар билан безатилиб, девор ва шифларида осмон градуси (даражали), даки-лари, ҳатто, соняляригача хисобланниб, етти сайёра ҳамда “харакатиз” (сабита) юлдузлар, шунингдек, ер курдаси, етти икilm, тогу сархолар ва дарёю денгизлар ҳамда уммонарларга тасвирланган”.

Мирзо Улугбек жуда бои кутубхона на кўлёзмаларга эга бўлишига қарамай, сарой кутубхоналарига китоблар сотиб олиш учун жуда маълуматларни бирга сарфлар эди. У Мавароонхарни илм-маърифат марказига айлантириши йўлида улкан ишларни амала оширади.

Жумладан, Бухорода 1432 йил, Самарқандда 1417 — 1420 йиллар, Фиждувонда 1432 — 1433 йиллар мозайнида курдирган мадрасалар энг нуғузли илм-фани маскани хисобланган. Мадрасада билим олиш муддати 8 йил давом этган.

Хида Улугбек таваллудининг 600 йиллиги катта тантаналар билан нишонланди. 2009 йилнинг БМТ томонидан “Астрономия йили” деб ёзилни қилинши моснабати билан Мирзо Улугбек таваллудининг 615 йиллиги Самарқандда ва

деб бобоклонимизни улуглаган бўлса, замондош шоиримиз Мухаммад Юсуф ҳам ул затга бағишланган шеърини шундай сатрлар билан бошлаган:

**Самарқандга борсан мен агар,
Улугбекни кўриб қайтаман...**

Ана шундай улуғ бобоклонимизга мунисоб бўлиш, уларнинг бокий меросини ўрганиш, тадқиқ этиш, чин инсониғи фазилатларидан сабок олиш esa ҳар биримиз, айникиса, ёшларимиз учун кони фойдадир. Зоро, давлатимиз раҳбарининг “Юксак маънавият — енгилмас кўч” асаридаги таъкидан-ганидек: “Буюк саркарда Амир Темур бунёд этган салтанатнинг вориси бўлишдек ўта масульиятли вазифа айнан унга наисбат этди. Мирзо Улугбек кариб кирк йил мобайнида Мовароонхардаги дайранинг доиниманд хукмодири сифатида ҳалкнинг азалий орзуси — тинчлик, тутувлик, илм-фани ва маданиятни тараққий топтириш ўйлайди, улкан шиҳоат ва матонат кўрсатди”.

**Махмуд БОБЁРОВ,
Самарқанд давлат музей-
қўриқхонаси бош директори.**

Юлдузларга талпинган сиймо

Буюк аждодларимиз

Шу муддат давомида талабаларга ойлик маъш ва “Лўфа” деб аталган маҳсус тўлов пули берни борилган. 1424 — 1428 йилларда курилган

Парижда кенг нишонланди.

Буюк аждодларимизнинг фандаги ютуқлари барча милят вакиллари томонидан кенг эътироф этилмоқда.

Мирзо Улугбек расадхонаси XV аср мемъорчилигининг нодир намуна-ларидандир. Бобур Мирzonинг ёзишича, расадхонанинг сирти кошин ва чиройи безаклар билан зийнатланган.

Мустақилик йилларида Мирзо Улугбек меросини ўрганиши ва эътироф этиши янги боскичга кўтарилди. Президентимиз ташабbusи билан 1994 йилда Ўзбекистонда ва Париждаги ЮНЕСКО қарорго-

— Энди бобоклонимизга борзалими?...
Хосон ПАЙДОЕВ сурʼат-խоси.

2014 йил — Соғлом бола йили

Энг улуғ фазилат

Кадим замонда бир одамнинг ўзгири бор эди. Бир куни уларни ўз хузырига чакириб олиб:

— Уғилларим, сизларни синамо-чиман, бир ой саёҳат қилинг. Шу бир ойлик умрингизни ҳалқа фойдали, чунки мозидаги шавкат қайтарилиш, ўтмиш хатоларни тузатилмасди. Шу боис ҳар бир умр лахзалиридан тўғри фойдалана билиши, нафс аталимиш душмани билан аёсиз курашиб, ахлоқни адаб жавоҳирлари билан “безаб” бориш жуда ҳам мухим.

Кундалик ташвишларга кўмиллиб умргузаронлик килиш, кўзни қамаштируви тақинчолар, поч хою ҳавас-ларга иштиёқмандлик, бу — хётепварлик эмас. Аксинча, яшашвон мақсад, яхшилик ва ёмонлик, ҳаёт ва тириклик ҳумбокларни каби азалий ҳамда абадий муаммолар хусусида фикр юритиш, тириклик атамиши бебаҳо неъматнинг қадирини англаш ва унга муносиб бўлишга интишиш ҳаётнинг чин маъноси ва мазмунидир. Бинонинг, Ҳиндишон, “Киши ўзи маърифат кигилан нарсанинга яхши кўра олади...” Шу жоҳатдан, Навоий беш кунлик дунё ҳақиқатини теран мушоҳада этишига, ушбу ҳақиқат яхшиликни ўзини унга бераман,— деди.

Уғилларни ҳар тарафа тарқалиб, саёҳатда чиқиб кетдилар. Бир ой саёҳат қилиб юриб, яна оталарининг хузырига қардилар. Ота катта сурʼатдан сўради:

— Ўғлим, шу бир ой ичидаги ҳаётни қилинг!

— Отажон, бир куни танҳо ўзим бир боғ кўчасидан ўтиб кетаётас, ерда жуда ҳам киммалини ташаббуси эди. Бир куни кетаётаси, тириклик атамиши бебаҳо неъматнинг қадирини англаш ва унга муносиб бўлишга интишиш ҳаётнинг чин маъноси ва мазмунидир. Бинонинг, Ҳиндишон, “Киши ўзи маърифат кигилан нарсанинга яхши кўра олади...” Шу жоҳатдан, Навоий беш кунлик дунё ҳақиқатини теран мушоҳада этишига, ушбу ҳақиқат яхшиликни ўзини унга бераман,— деди.

Отаси ўтди:

— Жуда тўғри иш килгансан, ўғлим, вижданний визифанги адод этгансан. Лекин ул олос сенинг хусусий мулкинг эмас-ку?

— Отаси ўтди:

— Жуда тўғри иш килгансан, ўғлим, вижданний визифанги адод этгансан.

Лекин ул олос сенинг хусусий мулкинг эмас-ку?

— Деди.

— Офарин, ўғлим. Сени табриклиман, факат шу гўзал ишинг тубайфий қалбинг завъ-шавк билан тўлганини хис-этгансан, шунинг ўзи мукофот фазилат эмасми? — деб жавоб берди катта ўғли.

— Отаси ўтди:

— Офарин. Сени табриклиман, факат шу гўзал ишинг тубайfий қалбинг завъ-шавк билан тўлганини хис-этгансан, шунинг ўзи мукофот фазилат эмасми? — деди.

— Деди.

— Навароми! — дедим.

— Камил ўтирилиб қарди.

— Йўк, айланан, чевара.

Чевара ширин бўларкан.

Онаси ўш. Дадасининг ўзи бола.

Ўзим оёқка турғизиб бермасам эллашшадарми.

— Халқ сўзи!

— Одиби билан,

— Оғон — офтоби билан.

— Кобил ўтироҳат кетлирар,

— Ноқобил ўтириб кетлирар.

— Салом ҳам — фарз,

— Алиқ ҳам — фарз.

— Ўзек халқ мақоллари

— Ўзбек халқ мақоллари

Кейин кичик ўғли отасига таъзим қилиб айтди:

— Отажон, менга доимо душманик назарни билан бокиб, зарар етказиб юрган бир одам бор. Мен унга ҳеч бир ёмонлик қилмаган бўлсан ҳам, у пайдими юриди, ҳатто, мени ўтириди. Кечида ўнга ишонни бир ёқасида ухлаб ётганини кў